

OIKEUSMINISTERIÖLLE

Asia: Suomen tuomariliitto ry:n lausunto aserikostyöryhmän mietinnöstä **Viite:** VN/34181/2022

Yleistä

Työryhmämietintö on kattava ja hyvin valmisteltu, huomioiden useat eri näkökulmat. Perustelut ovat selkeitä, ja niistä ilmenee ehdotettujen säännösten tarpeellisuus suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. On selvää, että hallitusohjelman kirjaukset ovat vaikuttaneet mietinnön sisältöön. Kokonaisuutena Tuomariliitto katsoo, että ehdotetut muutokset ovat tarpeellisia, jotta säädösten avulla voidaan ajoissa reagoida havaittavissa oleviin ja oletettaviin muutoksiin ampuma-aserikollisuudessa.

Ampuma-aserikoksen eräiden tekotapojen muuttaminen lieviksi ampuma-aserikoksiksi

Tuomariliitto pitää ehdotettua muutosta perusteltuna, ottaen huomioon kyseisten tekotapojen luonteen ja moitittavuusasteen.

Vakavaa rikollista toimintaa varten tapahtuvan ampuma-aseen käsittelyn säätäminen rangaistavaksi

Mietinnössä on asianmukaisesti perusteltu tarve säätää vakavaa rikollista toimintaa varten tapahtuva ampuma-aseen käsittely rangaistavaksi. Uudella säännöksellä voidaan nykyistä tehokkaammin puuttua vakavaan rikollisuuteen liittyvään ampuma-aseiden käsittelyyn, mikä ilmentää menettelyn moitittavuutta yhteiskunnan turvallisuuden kannalta. On myös perusteltua, että teosta voidaan tuomita riippumatta ampuma-aseiden määrästä tai aseiden osien luovuttajien lukumäärästä.

Tuomariliitto korostaa, että näyttökynnys ei tältä osin voi olla alhaisempi kuin muiden rikosten osalta, jolloin esitutkinnan onnistuminen korostuu. Tuomitsemiskynnyksen ylittyminen edellyttäne useimmiten useiden eri seikkojen kokonaisuuskäsitelmää, kuten mietinnössä on todettu.

Törkeän ampuma-aserikoksen uuden kvalifiointiperusteen lisääminen

Uusi kvalifiointiperuste on tarpeellinen ja sillä voidaan varautua ampuma-aserikollisuuden muuttuvaan luonteeseen. Ehdotettu pykäläluonnos on tarkkarajainen sen soveltamiskäytännön kannalta.

Ampuma-aseen hallussapidon osalta tarvitaan mahdollisesti korkeimman oikeuden ratkaisukäytäntöä teon kokonaistörkeysarvostelun osalta, kun otetaan huomioon ehdotettu vähimmäisrangaistus.

Törkeän ampuma-aserikoksen vähimmäisrangaistuksen korottaminen

Korotuksella olisi todennäköisesti rikoksia ennaltaehkäisevä vaikutus. Tuomariliitto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että ehdotetun vähimmäisrangaistuksen korottamisen myötä pelkästä aseiden hallussapidosta tuomittaisiin ankarammin kuin esimerkiksi törkeästä huumausainerikoksesta ja törkeästä pahoinpitelystä. Tämä olisi vastoin rikoslain sisäistä systematiikkaa, jossa vakavammista teoista tulisi olla ankarampi vähimmäisrangaistus kuin lievemmistä.

Korotuksen myötä törkeä ampuma-aserikos olisi nykyiseen tilanteeseen verrattuna selvästi useammin niin sanottu päärikos, josta tuomittaisiin ankarin rangaistus yhteistä rangaistusta mitattaessa. Tämä johtaisi osaltaan rangaistuskäytännön ankaroitumiseen, myös rangaistuslajivalinnan osalta. Kuten mietinnössä todetaan, muutoksella olisi kokonaisuutena huomattava vaikutus myös ehdottomien vankeustuomioiden lisääntymisen vuoksi. Ehdottomien vankeustuomioiden lisääntyminen voisi kasvattaa suljettuun vankilaan sijoitettujen vankien määrää. Myös tutkintavankien määrä kasvaisi.

Vaarallisia ja toisen vakavaan vahingoittamiseen soveltuvia esineitä koskevien hallussapitorikosten enimmäisrangaistusten korottaminen

Enimmäisrangaistuksen korottaminen merkitsisi, että tekoja ei käsiteltäisi enää sakkomenettelyssä, mikä ruuhkauttaisi tuomioistuimia, lähinnä kärjäoikeuksia, entisestään.

Vankeusuhkan liittäminen lievään ampuma-aserikokseen

Ehdotus on perusteltu, kun otetaan huomioon, että lievää ampuma-aserikosta koskevaan pykälään siirretään jo nykyisin vankeusuhkan alla olevia tekemuotoja. Nykyisten lievien ampuma-aserikosten osalta vankeuden tulisi olla hyvin poikkeuksellista, mikä olisi hyvä tuoda ilmi hallituksen esityksessä.

Määritelmäsäännöksen lisääminen rikoslain uuteen 41 lukuun

Määritelmäsäännös selkeyttäisi 41 luvun 1–3 §:n soveltamista ja olisi perusteltu myös rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta. Vaikka rangaistavaksi säädetty menettely ilmenisi osittain muista kuin rikoslain säännöksistä, kyseiset säännökset olisi riittävällä tavalla yksilöity.

Telekuuntelua koskeva lainsäädäntömuutos

Ehdotettu muutos tukisi merkittävästi rikosvastuun toteuttamista. Telekuuntelulla saatu todistusaineisto olisi erittäin merkittävä etenkin vakavaa rikollista toimintaa varten tapahtuvan ampuma-aseen käsittelyssä. Muutos on oikeassa suhteessa sille asetettuihin tavoitteisiin nähden, kun otetaan huomioon ehdotetun säännöksen käyttöalaan kuuluvan ampuma-aserikollisuuden vakavuus ja vaarallisuus sekä säädettäväksi esitetty rangaistusasteikko.

Lainsäädäntöehdotusten taloudelliset vaikutukset

Mietinnössä on havainnollisesti esitetty ehdotusten taloudelliset vaikutukset. Tuomariliitto korostaa, että rikoslain yksittäisiin lukuihin koskevien säädösmuutosten tosiasiallisia taloudellisia vaikutuksia tuomioistuimiin on mahdotonta luotettavasti arvioida. Kaikissa uudistuksissa on siten huomioitava, että tuomioistuinlaitoksen resurssit vastaavat kaikissa olosuhteissa sille kuuluvia velvoitteita ja tehtäviä.

Nyt kysymyksessä olevien ehdotusten voimaantulo aiheuttaisi merkittäviä lisäkustannuksia oikeusministeriön hallinnonalalle. Nykyisellä rahoituskehyksellä ei ole mahdollista selviytyä lisätyöstä, joten lisärahoitus tuomioistuimille on välttämätön.

Muut asiat

Ehdotetuilla muutoksilla on merkittäviä kytkentöjä perusoikeuksiin, kuten viestisalaisuuden suojaan ja henkilökohtaiseen vapauteen. Tuomariliitto pitää perusteltuna, että asiasta pyydetään lausunto perustuslakivaliokunnalta.

Johtopäätös

Tuomariliitto pitää ehdotettuja muutoksia pääosin tarpeellisina ja kannatettavina. Muutokset parantavat lainsäädännön selkeyttä ja tehokkuutta ampuma-aserikollisuuden torjunnassa. Kuitenkin on tärkeää varmistaa, että tuomioistuinlaitokselle ja muille viranomaisille varataan riittävät resurssit muutosten toteuttamiseksi. Lisäksi taloudelliset vaikutukset tulee huomioida täysimääräisesti, ja tarvittavat rahoituskorotukset tulee varmistaa.

Lausunnon valmistelu

Lausuntoa on valmisteltu Tuomariliiton oikeuspoliittisessa valiokunnassa ja hallituksessa. Lausunnon kirjoittamiseen on osallistunut kärjätuomari Petteri Plosila.

Tuomariliiton hallitus on käsitellyt lausunnon:

Helsingissä 7.6.2024

Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry

Tuuli Vänskä
puheenjohtaja

Minna Hällström
varapuheenjohtaja

Suomen tuomariliitto - Finlands domareförbund ry toimii tuomioistuinlaitoksen kehittämiseksi sekä sen merkityksen ja tuomarin riippumattoman aseman säilyttämiseksi yhteiskunnassa.

Tuomarikunnanyhteisenä järjestönä Tuomariliitto valvoo ja edistää jäsentensä ammatillisia ja muita yhteisiä pyrkimyksiä.